

ความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุในช่วงของการแพร่ระบาดโรคโควิด-19
ของนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุในประเทศไทย

**THE READINESS TO PARTICIPATE IN ACTIVITIES OF THE ELDERLY
SCHOOL DURING THE COVID-19 PANDEMIC PERIOD OF STUDENTS
AT ELDERLY SCHOOLS IN THAILAND**

ปาจรีย์ ผลประเสริฐ¹, กนิษฐา ศรีภิรมย์^{2*}, ณัฐนันท์ คงยิ่งใหญ่³

Pajaree Polprasert¹, Kanittha Sripirom^{2*}, Natthanan Khongyingyai³

¹รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร 62000 ประเทศไทย

¹Associate Professor Dr., Faculty Of Management Science, Kamphaeng Phet Rajabhat University, Kamphaeng Phet Province, 62000, Thailand

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร 62000 ประเทศไทย

²Assistant Professor Dr., Faculty Of Management Science, Kamphaeng Phet Rajabhat University, Kamphaeng Phet Province, 62000, Thailand

³เจ้าหน้าที่โครงการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร 62000 ประเทศไทย

³ Research Assistant, Kamphaeng Phet Rajabhat University, Kamphaeng Phet Province, 62000, Thailand

*E-mail address (Corresponding author) : ²kanittha8655@gmail.com (Author) : ¹pajaree.pol@yahoo.com;

³khongyingyai.nan@gmail.com

รับบทความ : 8 กุมภาพันธ์ 2565 / ปรับแก้ไข : 1 เมษายน 2565 / ตอรับบทความ : 17 พฤษภาคม 2565

Received : 8 February 2022 / Revised : 1 April 2022 / Accepted : 29 April 2022

DOI :

ABSTRACT

The COVID-19 epidemic has been a huge impact on gatherings, meetings, and socializing of people, including school activities for the elderly, which cause many schools to delay their opening of operations or adjusting form of activities in more proper ways. The objectives of this research were to study the level of engagement of digital skills, self-improvement requisites, and obtaining support in participating in school activities of the elderly, and to analyze the factors that distinguish readiness to participate in school activities for the elderly in the situation of the COVID-19 pandemic at schools in Thailand. The sample was 795 students utilizing multistage sampling. Questionnaires were designed to collect data. The statistics utilized in the data analysis were frequency, percentage, mean, and S.D., utilizing discriminant analysis via stepwise method. The results revealed that the affiliation with elderly schools, digital skills, self-improvement, and support requisites was at a high level. When considering each aspect, it was found that the relationship with the schools for the elderly and the aspect of obtaining support was at the highest level. As for the need for self-development in the school, it was at a high level. While the digital skills were at a moderate level. There were two variables: digital capability and obtaining support that can be employed to classify readiness and unreadiness of groups of students in elderly schools to undertake activities at schools.

Keywords : Elderly schools, Covid-19 pandemic, Discriminant analysis

บทคัดย่อ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบอย่างมากต่อการรวมกลุ่มหรือการพบปะสังสรรค์ทางสังคมรวมถึงการจัดกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุที่ทำให้หลายแห่งต้องมีการชะลอการเปิดดำเนินงานหรือการปรับรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับนักเรียนมากยิ่งขึ้น โดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความผูกพัน ทักษะความสามารถด้านดิจิทัล ความต้องการพัฒนาตนเองและการได้รับการสนับสนุนในการเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ และวิเคราะห์ปัจจัยที่สามารถจำแนกความพร้อมและความไม่พร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคโควิด-19 ของนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุจำนวน 795 คน โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage sampling)

จำแนกตามประเภทของโรงเรียนเป็นผู้เรียนโรงเรียนผู้สูงอายุต้นแบบ จำนวน 400 คน และผู้เรียนโรงเรียนผู้สูงอายุที่ไม่ได้เป็นต้นแบบจำนวน 400 คน สามารถใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้จริง จำนวน 795 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามซึ่งมีค่า IOC มากกว่า 0.6 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant analysis) แบบขั้นตอน (Stepwise method) ผลการวิจัยพบว่า ความผูกพันต่อโรงเรียนผู้สูงอายุ ทักษะความสามารถด้านดิจิทัล ความต้องการพัฒนาตนเองและการได้รับการสนับสนุน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความผูกพันต่อโรงเรียนผู้สูงอายุ และด้านการได้รับการสนับสนุนอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความต้องการพัฒนาตนเองในโรงเรียนผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก ในขณะที่ด้านทักษะความสามารถด้านดิจิทัลอยู่ระดับปานกลาง ตัวแปรที่สามารถจำแนกกลุ่มความพร้อม และไม่พร้อมของนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุประเทศไทยในการทำกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ มี 2 ตัวแปร ได้แก่ ด้านทักษะความสามารถด้านดิจิทัล (Digital capability) และด้านการได้รับการสนับสนุน (Support)

คำสำคัญ : โรงเรียนผู้สูงอายุ, โรคโควิด-19, การวิเคราะห์จำแนกประเภท

บทนำ

ประเทศไทยแม้จะเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา แต่ในปัจจุบันได้มีความเจริญก้าวหน้า ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี การบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุข ทำให้โครงสร้างของประชากรประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากจากในอดีต อาทิ ประชากรวัยเด็กมีจำนวนลดลงและประชากรมีอายุยืนยาวขึ้น ซึ่งจากรายงานสำมะโนประชากร และเคหะพบว่าสัดส่วนผู้สูงอายุต่อประชากรทั้งหมดมีอัตราการเปลี่ยนแปลงในช่วงทุก 10 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2543 และ พ.ศ. 2553 โดยมีการเติบโตคิดเป็นสัดส่วน 7.36, 9.38, 12.89 ตามลำดับ นอกจากนี้ สำนักงานสถิติแห่งชาติได้พยากรณ์ว่าในปี พ.ศ. 2573 และ พ.ศ. 2583 จะมีสัดส่วนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นเป็น 26.56 และ 32.12 (National Statistical Office, 2018, online) โดยข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563 จากระบบสถิติทางการลงทะเบียนกรรมการปกครอง พบว่าประชากรของประเทศไทยมีทั้งสิ้น 66,186,727 คน เป็นผู้สูงอายุ จำนวน 11,633,188 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 17.58 (Department of Older Persons, 2022, online) จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่าประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) และในไม่ช้าจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged society) ทำให้เห็นว่าประเด็นของผู้สูงอายุเป็นประเด็นที่ประเทศไทยควรต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นอย่างยิ่ง

โดยกรมกิจการผู้สูงอายุซึ่งเป็นส่วนราชการที่มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ การจัดสวัสดิการ และการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุได้เสนอแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุระยะที่ 2 (พ.ศ. 2545-2565) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2 พ.ศ. 2563 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ มาตรการที่ 2 การให้การศึกษาศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ มาตรการที่ 2 ส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้สูงอายุ รวมทั้งประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2561 ในประเด็นการปฏิรูปของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคมที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคม พบประเด็นหลักที่ต้องเร่งดำเนินการปฏิรูป คือ ประเด็นการปฏิรูปที่ 5 การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริม กิจกรรม ทางสังคม และประเด็นที่ 2 ขับเคลื่อนคลังปัญญาผู้สูงอายุและโรงเรียนผู้สูงอายุ (Department of Older Persons, 2016, pp. 31-35) โดยในปัจจุบันหน่วยงานต่าง ๆ ได้ มีนโยบายส่งเสริมเกี่ยวกับผู้สูงอายุเพื่อรองรับตามแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติในด้านผู้สูงอายุ และจะเห็นได้ว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในปัจจุบันที่นิยมกันอย่างมากคือ การจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งกรมกิจการผู้สูงอายุ (Department of

Older Persons, 2016, p. 3) ได้กล่าวถึง โรงเรียนผู้สูงอายุ เป็นรูปแบบหนึ่งในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การจัดการศึกษา การพัฒนาทักษะเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุจะเป็นเรื่อง ที่ผู้สูงอายุสนใจและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ทักษะชีวิตที่จำเป็น ทั้งนี้กรมกิจการ ผู้สูงอายุส่งเสริมให้มีการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูง ในปัจจุบันได้มีการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุในทุกจังหวัดซึ่งเป็นที่ยอมรับ ของหลาย ๆ ชุมชน โดยในปัจจุบันมีโรงเรียนผู้สูงอายุทั้งสิ้น 2,303 แห่ง โดยตั้งอยู่ในภาคเหนือ 828 แห่ง ภาค กลาง 438 แห่ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 765 แห่ง ภาคใต้ 272 แห่ง (Department of Older Persons, 2021, online) จากการศึกษาในต่างประเทศ พบว่า การที่ผู้สูงอายุมีการเรียนรู้อยู่เสมอ โดยการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุใช้เวลา ว่างให้เกิดประโยชน์ ได้เข้าร่วมกิจกรรมพบปะสังสรรค์และได้เพื่อนใหม่ ๆ จะช่วยลดปัญหาความเครียด ที่ เกิดขึ้นในกลุ่มผู้สูงอายุได้ (Ordonez, Lima-Silva, & Cachioni, 2011, pp. 223-224) ทั้งนี้ โรงเรียนผู้สูงอายุ มี การจัดรูปแบบที่ต่างแตกต่างกันไป ซึ่งในหลายประเทศได้มีองค์กรอาสาสมัครซึ่งเป็นภาคเอกชนจัดสอนในรูปแบบ มหาวิทยาลัยวัยที่สาม (The universities of the third age-U3A) มีรูปแบบการสอนที่มีความแตกต่างจากมหาวิทยาลัย ทั่วไป เนื่องจากเป็นการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามความสนใจ (Formosa, 2019, p. 5) สำหรับการศึกษานในประเทศไทย พบว่า การจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นนวัตกรรมท้องถิ่นที่ได้ส่งเสริมคุณภาพชีวิต ให้กับผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี นักเรียนผู้สูงอายุมีความสุขและมีกำลังใจที่เข้มแข็งในการดำรงชีวิต ส่งผลให้มีสุขภาพ กายที่ดีและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นควบคู่กันไปอีกด้วย (Khampuk & Srirungruang, 2005, p. 139) นอกจากนี้ ปิ่นวดี ศรีสุพรรณ และคณะ (Srisupan, Tammigabaworn, & Krisnajuta, 2017, p. 134) ได้อธิบายว่าโรงเรียนสูงอายุ มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้สูงอายุที่นอกจากการเป็นแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแล้ว ยังเป็นพื้นที่ที่ช่วยให้ ผู้สูงอายุได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ที่ทำให้มีโอกาสได้ร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ส่งเสริมคุณค่าในตนเอง สำหรับผู้สูงอายุ เพราะทำให้ผู้สูงอายุนั้นรู้สึกว่ามีคุณค่าและความสามารถเป็นที่ยอมรับและได้อยู่ร่วมกับคน วยเดียวกันในบรรยากาศแห่งความเข้าใจตลอดจนการช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างกัน

ในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ผ่านมามีส่งผลกระทบต่อ ในวงกว้างรวมถึงการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุทั่วประเทศที่ต้องมีการระงับลงชั่วคราว ในปีงบประมาณ 2564 ได้มีผู้สูงอายุติดโรคโควิด-19 ทั้งสิ้น 141,595 คน (Department of Older Persons, 2022, online) ทั้งนี้ มูลนิธิ สถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (Foundation of Thai Gerontology Research and Development institute, 2021, pp. 57-67) ได้จัดทำรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2563 พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่รับรู้และปฏิบัติ ตนตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 “ค่อนข้างดี” แต่จากการสำรวจและศึกษาจากเอกสารพบว่า โรงเรียนผู้สูงอายุหลายแห่งไม่สามารถดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนได้ หรือประกาศขอเลื่อนการจัดกิจกรรมจนกว่า สถานการณ์โรคโควิด-19 จะคลี่คลาย และส่วนน้อยที่มีการทำกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นบางกิจกรรม หรือบาง แห่งทำกิจกรรมออนไลน์ เช่น การให้ความรู้ การสวดมนต์ การฟังการเล่าเรื่องจากประสบการณ์ ฯลฯ อีกทั้งจาก การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าปัจจัยสำคัญหลายปัจจัยซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อความพร้อมในการเข้า ร่วมกิจกรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยส่วนบุคคล ระดับความผูกพัน ทักษะ ความสามารถด้านดิจิทัล ความต้องการพัฒนาตนเองและการได้รับการสนับสนุนของผู้เรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งจาก สถานการณ์ดังกล่าวหากมีการศึกษาปัจจัยที่สามารถจำแนกความพร้อมและความไม่พร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรม วิทยาลัยผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคโควิด-19 ของนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุในประเทศไทยจะเป็น แนวทางสำหรับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือโรงเรียนผู้สูงอายุมีแนวทางในการส่งเสริมนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุและผู้

เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถทำกิจกรรมในโรงเรียนผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ได้ และมีข้อมูลในการนำเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับประเทศในการส่งเสริม สนับสนุนเพื่อให้โรงเรียนผู้สูงอายุสามารถดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนได้อย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความผูกพัน ทักษะความสามารถด้านดิจิทัล ความต้องการพัฒนาตนเองและการได้รับการสนับสนุนในการเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุในประเทศไทย
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่สามารถจำแนกความพร้อมและความไม่พร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุในประเทศไทย

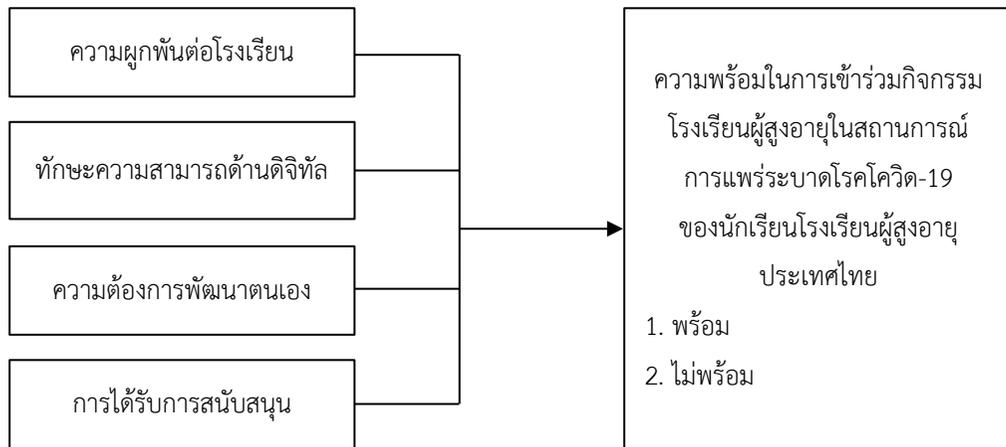
ประโยชน์การวิจัย

1. โรงเรียนผู้สูงอายุ และหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุได้ทราบถึงระดับความผูกพัน ทักษะความสามารถด้านดิจิทัล ความต้องการพัฒนาตนเองและการได้รับการสนับสนุน ของนักเรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุ และปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความพร้อมของนักเรียนในการร่วมกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ เพื่อนำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการบริหารจัดการโรงเรียนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19
2. หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องใช้ข้อมูลไปเป็นแนวทางการเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องถึงความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุประเทศไทย ประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความผูกพันต่อโรงเรียน ด้านทักษะความสามารถด้านดิจิทัล ด้านความต้องการพัฒนาตนเอง และด้านการได้รับการสนับสนุน ซึ่งความผูกพันต่อโรงเรียน จากการศึกษาของเชษฐา แก้วพรม และคณะ (Kaewprom, In-Sricheun, & Pongpumma, 2020, p. 77) พบว่า การที่ผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุสามารถช่วยสร้างความสัมพันธ์ สร้างสุขภาพ สร้างการยอมรับ สร้างการเรียนรู้ สร้างความสำเร็จ สร้างประโยชน์ และสร้างความสนุก ให้แก่ผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกมีคุณค่า มีความภูมิใจ และมองว่าตนเองยังมีประโยชน์ต่อผู้อื่น 2) ทักษะความสามารถด้านดิจิทัล ซึ่งการใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะเรียนรู้สิ่งแปลกใหม่หรือต้องการอัปเดตข้อมูลข่าวสาร (Boulton-Lewis et al., 2007, pp. 265-267) โดยการใช้งานอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุนั้นมีประโยชน์ในการสืบค้นข้อมูลเพื่อให้ตนเองทราบถึงข่าวสารที่เกิดขึ้น และใช้เป็นช่องทางการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนและผู้รู้ หากความรู้ด้านสุขภาพอนามัยผ่านช่องทางเฟซบุ๊ก (Tirakoat & Polnigongit, 2018, p. 72) 3) ความต้องการพัฒนาตนเอง จากการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการการอบรมให้ความรู้ด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาตนเอง และต้องการเรียนรู้เรื่องการใช้อีเมลออนไลน์เรียนรู้ การใช้แท็บเล็ต เฟซบุ๊ก ไลน์กลุ่ม เพื่อให้สามารถก้าวทันโลกและยังสามารถใช้ติดต่อสื่อสารกับลูกหลาน หรือกลุ่มผู้สูงอายุด้วยกันเองง่ายขึ้น (Devalersakul, Siriwarakoon, & Rodyim, 2016, p. 540) นอกจากนี้ ผู้สูงอายุให้ความสนใจในการพัฒนาเรียนรู้ด้านกฎหมาย เพื่อให้ตนได้รู้เท่าทันมิฉฉาชีพ เช่น การเรียนรู้เรื่องลงลายมือชื่อในกระดาษเปล่า ซึ่งเสี่ยงต่อการถูกหลอกลวง

ทำธุรกรรมผิดกฎหมาย (Srisupan, Tammiggabaworn, & Krisnajuta, 2017, p. 150) และ 4) การได้รับการสนับสนุน คือ การที่บุคคลได้รับความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ จากบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งประกอบด้วยให้การช่วยเหลือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านการประเมินพฤติกรรม รวมถึงด้านอารมณ์และสังคม (Saeloo, Kaewkrachok, & Samdaengsarn, 2021, p. 42) ในงานวิจัยนี้ การได้รับการสนับสนุน คือ การที่ผู้สูงอายุได้รับการสนับสนุนทางด้านวัตถุ หรือการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากสมาชิกในครอบครัว เพื่อน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการสนับสนุนตนเองได้เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุ จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

ความผูกพัน ทักษะความสามารถด้านดิจิทัล ความต้องการพัฒนาตนเองและการได้รับการสนับสนุนสามารถจำแนกความพร้อมและความไม่พร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคโควิด-19 ของนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุในประเทศไทยจำนวนทั้งสิ้น 144,056 คน จำแนกตามภูมิภาค คือ ภาคเหนือ 56,338 คน ภาคกลาง 21,163 คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 51,804 คน และภาคใต้ 14,751 คน (Department of Older Persons, 2021, online) และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุในประเทศไทยจำนวน 800 คน จำแนกตามประเภทของโรงเรียนเป็นผู้เรียนโรงเรียนผู้สูงอายุต้นแบบ จำนวน 400 คน และผู้เรียนโรงเรียนผู้สูงอายุที่ไม่ได้เป็นต้นแบบจำนวน 400 คน กำหนดขนาดตัวอย่างตามประเภทของโรงเรียนผู้สูงอายุจากตารางของทาโร ยามานะ (Yamane, 1967, pp. 90-95) และทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage sampling) โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) เป็นโรงเรียนผู้สูงอายุที่อยู่ในทะเบียนเขตภาคเหนือ

ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ และในแต่ละภาคจะถูกจำแนกเป็นประเภทโรงเรียนผู้สูงอายุต้นแบบ และโรงเรียนผู้สูงอายุที่ไม่ได้เป็นโรงเรียนต้นแบบ และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยการจับฉลากโรงเรียนในแต่ละภูมิภาคเพื่อเลือกโรงเรียนผู้สูงอายุแต่ละประเภทอย่างละ 4 โรงเรียน ทำให้ได้ภูมิภาคละ 8 โรงเรียน โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 32 โรงเรียน จากนั้นทำการคัดเลือกผู้เรียนที่ขึ้นบัญชีเป็นผู้เรียนในปัจจุบันตามสัดส่วนของจำนวนผู้เรียนในแต่ละโรงเรียน โดยต้องเป็นผู้ที่ยินดีและสามารถให้ข้อมูลได้ รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาทั้งสิ้น 800 คน แต่เมื่อตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลสามารถใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้จริง จำนวน 795 คน คิดเป็นร้อยละ 99.38

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 จำนวน 11 ข้อ เกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของนักเรียน เป็นแบบเลือกตอบ (Check list) และเติมคำลงในช่องว่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการเป็นสมาชิกโรงเรียนผู้สูงอายุ อุปกรณ์ในการรับหรือสื่อสารข้อมูลข่าวสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และความพร้อมในการเรียนการสอน/กิจกรรมในรูปแบบออนไลน์ ตอนที่ 2 ทั้งหมด 4 ด้าน ประกอบด้วยความคิดเห็นเกี่ยวกับ 1) ความผูกพันต่อโรงเรียนผู้สูงอายุ จำนวน 8 ข้อ 2) ทักษะความสามารถด้านดิจิทัล จำนวน 7 ข้อ 3) ความต้องการพัฒนาตนเอง จำนวน 7 ข้อ และ 4) การได้รับการสนับสนุน จำนวน 3 ข้อ โดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

โดยการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำไปสู่การสร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การวิจัยและกรอบแนวคิดในการวิจัย และได้มีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ตลอดจนความเหมาะสมของการใช้ถ้อยคำ ภาษา โดยการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence : IOC) ได้ค่า IOC 0.6-1.00 ซึ่งถือว่าใช้ได้ (Tirakanan, 2007, pp. 165) และการทดสอบค่าความเชื่อมั่นโดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบักมีค่า 0.857 ถือว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่น (Wanichbuncha & Wanichbuncha, 2014, p. 352) โดยได้นำเครื่องมือผ่านการประเมินจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ซึ่งได้ใบรับรอง เลขที่ 006/2021

การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล

ทางคณะผู้วิจัยได้มีการประสานเบื้องต้นไปยังโรงเรียนผู้สูงอายุหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบโรงเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยได้มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและการประสานตัวแทนเพื่อการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม จากนั้นได้จัดทำหนังสือจากมหาวิทยาลัยในการรับรองแนบกับแบบสอบถามเพื่อจัดส่ง โดยกำหนดระยะเวลาประมาณ 2 สัปดาห์ในการเก็บข้อมูลกับผู้ประสานงานรวบรวมข้อมูลในแต่ละพื้นที่ เพื่อส่งแบบสอบถามคืนกลับหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลครบถ้วนแล้ว ซึ่งในการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการนำเสนอผลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับค่าเฉลี่ยมีเกณฑ์ค่าเฉลี่ย ดังนี้ (Srisa-ard, 2017, pp. 121)

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด
 ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก
 ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับน้อย
 ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม (Discriminant analysis) โดยทำการตรวจสอบว่าตัวแปรอิสระ มีการแจกแจงปกติหลายตัวแปร (Normality of independent โดยใช้สถิติ Kolmogorov-smirnov และการตรวจสอบความเท่ากันของเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมของประชากรแต่ละกลุ่ม (Homogeneity of population covariance matrix) และการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant analysis) แบบขั้นตอน (Stepwise method) โดยวิธีวิลค์แลมบ์ดา (Wilk's lamda) โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาข้อมูลประชากรและข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ พบเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 77.1) มากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 22.9) อายุต่ำกว่า 65 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 34.6) ใกล้เคียงกับอายุ 65-69 ปี (ร้อยละ 32.5) อายุ 70-74 ปี (ร้อยละ 19.9) และอายุ 75 ปีขึ้นไป น้อยที่สุด (ร้อยละ 13.1) ทั้งนี้ นักเรียนมีอุปกรณ์สามารถในการรับหรือสื่อสารข้อมูลข่าวสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 82.8) มากกว่าไม่มี โดยอุปกรณ์ที่มีมากที่สุดได้แก่มือถือ (ร้อยละ 82.4) และอุปกรณ์อื่น ๆ มีน้อยมาก ทั้งนี้ นักเรียนมีความพร้อมหากโรงเรียนผู้สูงอายุมีการจัดการเรียนการสอน/กิจกรรมในรูปแบบออนไลน์ประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 54.5)

ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความผูกพันต่อโรงเรียนผู้สูงอายุ ทักษะความสามารถด้านดิจิทัล ความต้องการพัฒนาตนเองและการได้รับการสนับสนุนแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับความผูกพันต่อโรงเรียนผู้สูงอายุ ทักษะความสามารถด้านดิจิทัล ความต้องการพัฒนาตนเองและการได้รับการสนับสนุน

ความคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านความผูกพันต่อโรงเรียนผู้สูงอายุ			
1. มีความรู้สึกภูมิใจที่ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนผู้สูงอายุ	4.62	0.53	มากที่สุด
2. ยอมรับและความคิดเห็นปฏิบัติงานตามนโยบายของโรงเรียนผู้สูงอายุอย่างไม่มีข้อสงสัย	4.46	0.60	มาก
3. ยินดีที่จะใช้เวลาส่วนตัวเข้าร่วมทำกิจกรรมกับโรงเรียนผู้สูงอายุเมื่อมีโอกาส	4.52	0.58	มากที่สุด
4. ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนผู้สูงอายุแห่งนี้ตลอดไป	4.50	0.60	มากที่สุด
5. มีความสุขในการเข้าร่วมทำกิจกรรมกับโรงเรียนผู้สูงอายุแห่งนี้	4.56	0.57	มากที่สุด
6. มีความเต็มใจที่จะทุ่มเทกำลังและความพยายามที่จะเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนผู้สูงอายุ เพื่อช่วยให้โรงเรียนผู้สูงอายุดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	4.50	0.59	มากที่สุด
7. มีการพูดถึงโรงเรียนผู้สูงอายุแห่งนี้ให้ผู้อื่นฟังเสมอว่าเป็นสถานที่ที่น่าเข้าร่วมกิจกรรมด้วย เป็นอย่างมาก	4.53	0.58	มากที่สุด
8. มีความภูมิใจในการเป็นนักเรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุแห่งนี้	4.58	0.56	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.53	0.48	มากที่สุด

ตาราง 1 (ต่อ)

ความคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านทักษะความสามารถด้านดิจิทัล			
1. สามารถใช้อุปกรณ์เครื่องมือสื่อสาร (มือถือหรือแท็บเล็ตหรือคอมพิวเตอร์) แบบเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้โดยตัวเองหรือลูกหลาน หรือสามารถหาคนช่วยเหลือได้	3.18	1.05	ปานกลาง
2. สามารถใช้อุปกรณ์เครื่องมือสื่อสาร (มือถือหรือแท็บเล็ตหรือคอมพิวเตอร์) ติดต่อกับผู้คนที่ทั้งแบบผ่านไลน์ (Line) หรือใช้เสียงหรือแบบเห็นหน้าผ่านทางหน้าจอ (วีดีโอคอล)	3.12	1.09	ปานกลาง
3. สามารถใช้อุปกรณ์เครื่องมือ (มือถือหรือแท็บเล็ตหรือคอมพิวเตอร์) ส่งข้อความไปทักทายพูดคุยกับผู้อื่นอยู่เสมอ	3.08	1.12	ปานกลาง
4. สามารถใช้อุปกรณ์เครื่องมือสื่อสาร (มือถือหรือแท็บเล็ตหรือคอมพิวเตอร์) ค้นหาข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ตามที่ตนเองต้องการ	2.95	1.15	ปานกลาง
5. มีการรู้วิธีการใช้งานของอุปกรณ์เครื่องมือ (มือถือหรือแท็บเล็ตหรือคอมพิวเตอร์) ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน	2.97	1.06	ปานกลาง
6. สามารถบอกการทำงานของแอปต่าง ๆ ที่อยู่ในอุปกรณ์เครื่องมือสื่อสาร (มือถือหรือแท็บเล็ตหรือคอมพิวเตอร์) ได้	2.77	1.04	ปานกลาง
7. สามารถเลือกใช้แอปต่าง ๆ ที่อยู่ในอุปกรณ์เครื่องมือสื่อสาร (มือถือหรือแท็บเล็ตหรือคอมพิวเตอร์) ได้อย่างคล่องแคล่ว	2.75	1.05	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.98	1.00	ปานกลาง
ด้านความต้องการพัฒนาตนเองในโรงเรียนผู้สูงอายุ			
1. ต้องการส่งเสริม พัฒนาสุขภาพร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมของตนเอง	4.50	0.59	มากที่สุด
2. ต้องการพัฒนาตนเองเพื่อให้ท่านเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต	4.44	0.58	มาก
3. ต้องการเข้าถึงการส่งเสริมสวัสดิการในการดูแลผู้สูงอายุ	4.45	0.63	มาก
4. ต้องการร่วมกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุเพื่อทำประโยชน์ให้กับชุมชน	4.47	0.63	มาก
5. ต้องการพัฒนาความสามารถด้านศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.45	0.65	มาก
6. ต้องการพัฒนาทักษะการส่งเสริมอาชีพเพื่อสร้างเป็นรายได้และมีการมีงานทำ	4.39	0.69	มาก
7. ต้องการทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนในโรงเรียนผู้สูงอายุ	4.46	0.63	มาก
8. ต้องการการเข้าถึงสังคมเพื่อมีผู้ให้คำปรึกษา หรือสามารถให้คำแนะนำต่าง ๆ ในการแก้ปัญหาของท่านได้	4.38	0.67	มาก
เฉลี่ยรวม	4.44	0.53	มาก
ด้านการได้รับการสนับสนุน			
1. สมาชิกในครอบครัวยินดีให้เข้าร่วมกิจกรรมตามที่โรงเรียนผู้สูงอายุจัดขึ้น	4.53	0.59	มากที่สุด
2. มีเพื่อน/คนใกล้ชิดที่สามารถให้ความช่วยเหลือและคอยสนับสนุนท่านในการเข้าร่วมทำกิจกรรมในโรงเรียนผู้สูงอายุ	4.47	0.61	มาก
3. ผู้รับผิดชอบโรงเรียนผู้สูงอายุหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนในการเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ	4.57	0.58	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.52	0.52	มากที่สุด
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	4.08	0.44	มาก

จากตาราง 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผูกพันต่อโรงเรียนผู้สูงอายุ ทักษะความสามารถด้านดิจิทัล ความต้องการพัฒนาตนเองและการได้รับการสนับสนุน ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.08$) เมื่อพิจารณา รายด้านพบว่า ด้านความผูกพันต่อโรงเรียนผู้สูงอายุอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.53$) ด้านการได้รับการสนับสนุน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.52$) และด้านความต้องการพัฒนาตนเองในโรงเรียนผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.44$) ในขณะที่ด้านทักษะความสามารถด้านดิจิทัลอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.98$) ดังแสดงในตารางที่ 1 และค่าเฉลี่ย ของความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่มีความรู้สึกภูมิใจที่ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนผู้สูงอายุ ($\bar{X}=4.62$) รองลงมา คือมีความภูมิใจในการเป็นผู้เรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุแห่งนี้ ($\bar{X}=4.58$) และผู้รับผิดชอบโรงเรียนผู้สูงอายุหรือหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนในการเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ ($\bar{X}=4.57$) ตามลำดับ ทั้งนี้ค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด คือสามารถเลือกใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่อยู่ในอุปกรณ์เครื่องมือสื่อสาร (มือถือหรือแท็บเล็ตหรือคอมพิวเตอร์) ได้อย่างคล่องแคล่ว ($\bar{X}=2.75$) ถัดไปคือสามารถบอกการทำงานของแอปต่าง ๆ ที่อยู่ในอุปกรณ์เครื่องมือสื่อสาร มือถือหรือแท็บเล็ตหรือคอมพิวเตอร์) ได้ ($\bar{X}=2.77$) และสามารถใช้อุปกรณ์เครื่องมือสื่อสาร (มือถือหรือแท็บเล็ต หรือคอมพิวเตอร์) ค้นหาข้อมูล ความรู้ต่าง ๆ ตามที่ตนเองต้องการ ($\bar{X}=2.95$) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่สามารถจำแนกความพร้อมและความไม่พร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคโควิด-19 ของนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุในประเทศไทย ดังแสดงในตาราง 2 ถึงตาราง 4

ตาราง 2 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรจำแนกกลุ่มความพร้อมของนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุประเทศไทย

ตัวแปรจำแนกกลุ่ม	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรจำแนกกลุ่ม		ค่าวิลด์แลมบ์ดา
	คะแนนมาตรฐาน	คะแนนดิบ	
ค่าคงที่		-5.323	
ด้านทักษะความสามารถด้านดิจิทัล (Digital)	0.977	1.153	0.981*
ด้านการได้รับการสนับสนุน (Support)	0.216	0.418	0.717*

* $p < 0.05$

จากตาราง 2 ผลการหาสัมประสิทธิ์ของตัวแปรจำแนกกลุ่มความพร้อม และไม่พร้อมของนักเรียน วิทยาลัยผู้สูงอายุประเทศไทยในการทำกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ มี 2 ตัวแปร ได้แก่ ด้านทักษะความสามารถด้านดิจิทัล (Digital capability) และด้านการได้รับการสนับสนุน (Support) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์คานอนิคอลมาตรฐานเท่ากับ 0.977 และ 0.216 และค่าสัมประสิทธิ์คานอนิคอลเท่ากับ 1.153 และ 0.418 ซึ่งตัวแปรด้านทักษะความสามารถ ด้านดิจิทัล (Digital capability) สามารถทำนายความพร้อมในการทำกิจกรรมได้มากกว่าด้านการได้รับการสนับสนุน (Support) ซึ่งเขียนสมการได้ดังนี้

$$\text{สมการในรูปของคะแนนดิบ} \quad Y = -5.323 + 1.153 (\text{Digital}) + 0.418(\text{Support})$$

$$\text{สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน} \quad Z_y = 0.977(Z_{\text{Digital}}) + 0.216 (Z_{\text{Support}})$$

ตาราง 3 ค่าสถิติที่เกี่ยวข้องกับสมการจำแนกกลุ่มนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุประเทศไทย

Function	Eigen Value	% of Variance	Cumulative %	Canonical Correlation	Wilks' Lambda	Chi-Square	df	Sig
1	0.414	100.0	100.0	0.541	0.707	274.327	2	0.00*

* $p < 0.05$

จากตาราง 3 สมการจำแนกกลุ่มมีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าไอเคนเท่ากับ 0.414 ค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคัลเท่ากับ 0.541 ค่าวิลค์แลมเบิร์ตค่าเท่ากับ 0.707 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงว่าตัวแปรที่นำมาใช้จำแนกมีความแตกต่างระหว่างกลุ่มมากและเป็นตัวแปรที่สามารถจำแนกกลุ่มนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 4 ค่าร้อยละของความถูกต้องในการพยากรณ์ความพร้อมของนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุประเทศไทย

กลุ่มจริง	จำนวนนักเรียน	พยากรณ์การเป็นสมาชิกกลุ่ม	
		พร้อม	ไม่พร้อม
พร้อม	433	338	95
ร้อยละ	100.0	78.1	21.9
ไม่พร้อม	362	103	259
ร้อยละ	100.0	28.5	71.5
พยากรณ์การเป็นสมาชิกกลุ่มได้ถูกต้องโดยเฉลี่ยร้อยละ 75.1			

จากตาราง 4 การตรวจสอบความถูกต้องในการพยากรณ์ของสมการจำแนกกลุ่มนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุสมการที่ได้สามารถพยากรณ์ได้ถูกต้องโดยเฉลี่ยร้อยละ 75.1 โดยนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุที่มีความพร้อมจำนวน 443 คน สมการพยากรณ์ได้ถูกต้อง 338 คนคิดเป็นร้อยละ 78.1 ส่วนนักเรียนที่ไม่มีความพร้อม จำนวน 362 คน สมการพยากรณ์ได้ถูกต้อง 259 คน คิดเป็นร้อยละ 71.5

อภิปรายผล

ความผูกพันต่อโรงเรียนผู้สูงอายุ การได้รับการสนับสนุนอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการพัฒนาตนเองในโรงเรียนผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก ในขณะที่ด้านทักษะความสามารถด้านดิจิทัลอยู่ระดับปานกลาง ซึ่งการจัดกิจกรรมของโรงเรียนที่จะดำเนินการได้สำเร็จนั้นนั้นย่อมต้องอาศัยความร่วมมือและการได้รับการสนับสนุนทั้งนักเรียนผู้สูงอายุเองและบุคลากรรอบข้างหรือสมาชิกในครอบครัวทำให้สอดคล้องกับผลการศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการพัฒนาและติดตามการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุใน 4 ภาคของประเทศไทย ซึ่งพบว่า โรงเรียนผู้สูงอายุเน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้สูงอายุด้วยกันและคนทุกช่วงวัย ถือเป็นเครื่องมือหนึ่งสำหรับการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ โดยโรงเรียนผู้สูงอายุมีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความสนใจของผู้เรียน (Miankerd & Ratanachuy, 2019, p. 1635) นอกจากนี้ โกสินทร์ ชีตังดี (Cheethangdee, 2019, p. 335) ให้ข้อเสนอแนะว่าการขับเคลื่อนกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ จะต้องบูรณาการความร่วมมือของหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ทั้งภาครัฐและเอกชน ชมรมกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน อีกทั้งให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการวางแผน การเป็นวิทยากรจิตอาสาผู้ถ่ายทอดความรู้

ตัวแปรที่สามารถจำแนกกลุ่มความพร้อม และไม่พร้อมของนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุประเทศไทยในการทำกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ มี 2 ตัวแปร ได้แก่ ด้านทักษะความสามารถด้านดิจิทัล (Digital capability) และด้านการได้รับการสนับสนุน (Support) ซึ่งการมีพื้นฐานทักษะความสามารถด้านดิจิทัล (Digital capability) ย่อมส่งผลกระทบโดยตรงต่อการเรียนรู้และการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ต้องมีการปรับตัวให้ทันตามสภาพแวดล้อมที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ เช่นเดียวกับด้านการได้รับการสนับสนุน (Support) จากบุคลากรรอบข้างที่มีส่วนช่วยส่งเสริมและเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรมกับทางที่โรงเรียนจัดได้ ซึ่งสอดคล้องกับ

กวีรัตน์ วิจารณ์ประภา (Rojanaprapha, 2017, p. 89) ทำการศึกษาพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีที่มีผลต่อระดับความสุขของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่าการใช้เทคโนโลยีมีความสัมพันธ์กับระดับความสุขของผู้สูงอายุ ส่วนการศึกษาของชลการ ทรงศรี, ภัณฑิรา เพื่อทอง และทรงสุภา หมื่นไธสง (Songsri, Fuongtong, & Muenthaisong, 2018, p. 211) พบว่า การส่งเสริมผู้สูงอายุให้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจะช่วยให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเป็นผู้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต นอกจากนี้ พนม คลีฉายา (Klichaya, 2020, online) ได้ศึกษาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของผู้สูงอายุและข้อเสนอเพื่อการเสริมสร้างภาวะพลัดพลังของผู้สูงอายุไทย พบว่า ผู้สูงอายุต้องการการสนับสนุนด้านการเข้าถึงบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ต้องการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน และได้ให้ข้อเสนอแนะว่าเพื่อการพัฒนาพลัดพลังผู้สูงอายุในสังคมผู้สูงอายุยุคดิจิทัล เน้นการเตรียมพร้อมให้ผู้สูงอายุสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในชีวิตประจำวันอย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดี

สำหรับ 2 ตัวแปรที่ไม่สามารถจำแนกกลุ่มความพร้อม และไม่พร้อมของนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุประเทศไทยในการทำกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ คือ ความผูกพันต่อโรงเรียนและความต้องการพัฒนาตนเอง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าส่วนใหญ่แล้วนักเรียนที่เข้าเรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุจะมีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่แล้ว อีกทั้งวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุที่สำคัญคือ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุและเพื่อส่งเสริมการพัฒนาตนเอง และการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุหลาย ตั้งอยู่ในชมรมผู้สูงอายุ (Department of Older Persons, 2016, pp. 3-6) โดยมีพื้นฐานของการดำเนินการของชมรมผู้สูงอายุมาก่อนที่จะเปิดเป็นโรงเรียนผู้สูงอายุ ดังนั้นความผูกพันที่มีต่อชมรมผู้สูงอายุจะสานต่อมายังความผูกพันที่มีต่อโรงเรียนผู้สูงอายุ สมาชิกย่อมมีความคุ้นเคยจากการได้ร่วมทำกิจกรรมด้วยกันมาก่อน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของปิยะกร หวังมหาวร (Wangmahaporn, 2012, pp. 186-195) ได้ศึกษาความร่วมมือในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ การวิเคราะห์ข้ามกรณี พบว่า บทบาทของความสัมพันธ์พื้นฐานแต่เดิมและเครือข่ายที่เป็นอยู่ถือเป็นระดับของความแน่นแฟ้นเชิงโครงสร้างที่มีความสำคัญ กรณีโรงเรียนผู้สูงอายุบางแห่ง เช่น โรงเรียนผู้สูงอายุเลยที่พัฒนาจากการรวมตัวกันจากชมรมผู้สูงอายุพัฒนามาเป็นโรงเรียนผู้สูงอายุในเวลาต่อมาถือว่าเป็นโรงเรียนผู้สูงอายุที่ค่อนข้างเข้มแข็งเนื่องจากมีพื้นฐานการรวมตัวกันมาก่อนระหว่างผู้สูงอายุด้วยกันเอง และในการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้สูงอายุได้พัฒนาตนเองนั้น ได้ชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนผู้สูงอายุจะจัดกิจกรรมประเภทใด จัดช่วงเวลาใด ย่อมต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับความต้องการสภาพสังคมเศรษฐกิจของแต่ละพื้นที่เป็นหลักโดยไม่จำเป็นต้องจัดหลักสูตรให้เหมือนกันโดยหลักสูตรของโรงเรียนในเขตเมืองควรมีกิจกรรมส่งเสริมรายได้รวมอยู่ด้วยนอกจากกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ โดยหลักสูตรควรจัดให้สอดคล้องกับมาตรฐานการส่งเสริมสวัสดิภาพและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิของผู้สูงอายุของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. นโยบายของภาครัฐควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าถึงเทคโนโลยีมากยิ่งขึ้นไม่ว่าจะเป็นจัดให้มีการเข้าถึงฟรีอินเทอร์เน็ต หรือเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสาธารณะในชุมชน จัดให้มีสถานที่สำหรับผู้สูงอายุในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต ส่งเสริมการมีอุปกรณ์ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตโดยการจำหน่ายในราคาพิเศษไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต สมาร์ทโฟน เป็นต้น ในฐานะสวัสดิการทางสังคมพื้นฐาน

2. นโยบายของภาครัฐควรให้หน่วยงานในพื้นที่เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล หรือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ให้ความรู้และแนวทางในการจัดกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคโควิด-19 เพื่อสร้างความมั่นใจในการทำกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ความผูกพันต่อโรงเรียนผู้สูงอายุมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นแหล่งที่ผู้สูงอายุให้ความสำคัญต่งนั้นหน่วยงานในระดับชุมชน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล หรือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ฯลฯ ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุเนื่องจากจะเป็นแหล่งเรียนรู้และสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ ได้

2. ความต้องการพัฒนาตนเองในโรงเรียนผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก ในขณะที่ด้านทักษะความสามารถด้านดิจิทัลอยู่ระดับปานกลาง ดังนั้นหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุควรให้ความรู้ ทักษะด้านดิจิทัลที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ในการติดต่อสื่อสาร การสืบค้นหาความรู้ การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน หรือขยายช่องทางการติดต่อสื่อสารด้วยดิจิทัลได้

3. ตัวแปรด้านทักษะความสามารถด้านดิจิทัล และตัวแปรด้านการได้รับการสนับสนุนเป็นตัวแปรที่สามารถจำแนกความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุในสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคโควิด-19 ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุควรมีการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความมั่นใจให้แก่สมาชิกในครอบครัวหรือคนดูแลผู้สูงอายุถึงการตระหนักให้มีความสำคัญในเรื่องมาตรการป้องกัน และความปลอดภัยของนักเรียนผู้สูงอายุจากความเสียหายในการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 อีกทั้งการเตรียมความพร้อมในการให้ความรู้และฝึกทักษะความสามารถด้านดิจิทัลให้กับนักเรียนเพื่อสามารถปรับตัวและนำความรู้มาใช้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคที่ไม่แน่นอนได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคโควิด-19 ที่ประสบความสำเร็จว่ามีการบริหารจัดการหรือมีปัจจัยอะไรที่สามารถทำให้สามารถจัดกิจกรรมได้และมีแนวทางหรือวิธีการจัดกิจกรรมอย่างไร

2. ควรทำวิจัยและพัฒนาหลักสูตรด้านดิจิทัลที่เหมาะสมกับนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุมีหลักสูตรที่ให้ความรู้ ทักษะด้านดิจิทัลที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ในการติดต่อสื่อสาร ในการหาความรู้ หรือในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนด้วยดิจิทัลได้

3. ควรวิจัยเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาเครือข่ายการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานต่างๆ ในการสนับสนุนนักเรียนและโรงเรียนผู้สูงอายุเพื่อให้ออกกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคโควิด-19 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

Boulton-Lewis, G. M., Buys, L., Lovie-Kitchin, J., Barnett, K., & David, L. N. (2007). Ageing, learning, and computer technology in Australia. *Educational Gerontology, 33*(3), 253-270.

Cheethangdee, K. (2019). The Guidelines for Development of Elderly Schools Performance in Lopburi Province. *Pathumthani University Academic Journal, 11*(2), 324-335. (In Thai)

- Department of Older Persons. (2016). *School Manual for the Elderly*. Bangkok : Department of Older Persons. (In Thai)
- Department of Older Persons. (2021). *Registration of elderly schools 2021*. Retrieved November 11, 2021, from https://www.dop.go.th/thai/service_information/1/14 (In Thai)
- Department of Older Persons. (2021). *The Action Plan for the Elderly, Phase 2 (2002-2022), Revision 2nd Ed, 2020*. Retrieved June 11, 2021, from <https://www.dop.go.th/th/th./laws/1/28> (In Thai)
- Department of Older Persons. (2022). *Statistics of the elderly*. Retrieved January 15, 2022, from <https://www.dop.go.th/th/know/side/1/1/857> (In Thai)
- Devalersakul, N., Siriwarakoon, W., & Roadyim, C. (2016). The Development of the Elderly as a Burden to Power: Case Study of Rangsit City Municipality. *Veridian E-Journal, Silpakorn University, 9*(1), 529-545. (In Thai)
- Formosa, M. (2019). *Universities of the Third Age. Encyclopedia of Gerontology and Population Aging* (pp. 1-6). Cham : Springer International Publishing.
- Foundation of Thai Gerontology Research and Development Institute (TGRI). (2021). *Situation of the Thai Elderly 2020*. Nakhon Pathom: Institute for Population and Social Research, Mahidol University. (In Thai)
- Kaewprom, C., In-Sricheun, S., Pongpumma, L. (2020). Self-esteem among Old Persons Participating in the Elderly School. *Journal of Health Sciences Scholarship, 7*(1), 76-89. (In Thai)
- Khampuk, P., & Sirirunguang, P. (2005). Stakeholders' Opinion Toward Setting-up Hua-ngom Subdistrict Senior Citizen School, Phan District, Chiang Rai Province. *National and International Conference Interdisciplinary Resaearch for Local Development Sustainablility 15th* (pp. 139-150). Retrieved September 7, 2021, from <http://gs.nsr.u.ac.th/files/2/12พวงงนรินทร์%20%20คำปุ้ก.pdf> (In Thai)
- Klichaya, P. (2020). *The use of digital technology by the elderly and proposals for enhancing the empowerment of the Thai elderly*. Retrieved September 7, 2021, from <https://thaitgri.org/?p=39594> (In Thai)
- Miankerd, W., & Ratanachuy, S. (2019). Promoting the development and monitoring of school operations for the elderly. *Journal of MCU Peace Studies, 7*(6), 1635-1651. (In Thai)
- National Statistical Office. (2018). *Demographic statistics Population and housing*. Retrieved June 2, 2021, from <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/01.aspx> (In Thai)
- Ordonez, T. N., Lima-Silva, T. B., & Cachioni, M. (2011). Subjective and psychological well-being of students of a University of the Third Age: Benefits of continuing education for psychological adjustment in the elderly. *Dementia & neuropsychologia, 5*(3), 216-225.
- Rojanaprapha, W. (2017). Behavioral of Using Technology Affecting the Happiness Levels of the Elderly in Bangkok Metropolitan. *Graduate school Suan Dusit University, 13*(1), 89-104.

- Saeloo, J., Kaewkrachok, T., & Samdaengsam, D. (2021). How Social Support and Health Literacy Influence Quality of Life of Elders in Mueang District of Nakhon Si Thammarat. *The Southern College Network Journal of Nursing and Public Health*, 8(2), 39-52. (In Thai)
- Songsri, C., Fuongtong, P., & Muenthaisong, S. (2018). Older Adults in Information Society. *Udonthani Hospital Medical Journal*, 26(3), 216-227. (In Thai)
- Srisa-ard, B. (2017). *Preliminary research* (10th ed.). Bangkok :S uweerivasarn. (In Thai)
- Srisupan, P., Tammiggabaworn, S., & Krisnajuta, S. (2017). The Elderly School and the Capacity Building of Isan Local Communities. *Journal of Development Studies*, 14(1), 133-162. (In Thai)
- Tirakanan, S. (2007). *Creating a tool to measure variables in social science research: a guide to practice*. Bangkok : Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- Tirakoat, S., & Polnigongit, W. (2018). Internet usage behaviors, literacy, and attitude towards utilization of wellness content on the internet among Thai elderly. *Journal of Nursing and Health Care*, 36(1), 72-80. (In Thai)
- Wangmahaporn, P. (2012). *Cooperation in the management of schools for the elderly: Cross-case analysis*. Bangkok : Center for Research Promotion and Development, Sripatum University. (In Thai)
- Wanichbuncha, K., & Wanichbuncha, T. (2014). *The use of SPSS for Windows in data analysis*. (14th ed.). Bangkok : Samlada Printing House. (In Thai)
- Yamane, T. *Statistics : An Introductory Analysis* (2nd ed.). New York : Harper & Row.